„Най мій язик прилпе до піднебіння,
Як я реку до Ляха — брате мій!“
Карманський

УКРАЇНСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР

ОРҐАН ЗАХІДНО — УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО — РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Виходить неперіодично.

Ч. 3 (18) | Дня 25. травня 1928. | Рік III.

Говорять про мир — лаштуй зброю!

Чим дальше в ліс — тим більше дров, каже відома народня приповідка.. Таке і з цією славетною міжнародньою політикою: чим більше в ній крику про мир, тим більше перешкод виринає на шляху до справжнього замирення народів..

Инакше воно й бути не може. Славетні побідники з 1918. року, і в одній особі вселюдські миротворці, встановляючи з великим завзяттям нову карту повоєнної середньої Европи, так і рипіли безупинно про самовизначення народів і про вічний мир поміж людьми доброї волі. І всьо булоб гаразд, колиб наші миротворці не пересолили дрібку цеї ідеї самовизначення і не стали самі визначати деяким народам такі місця, які саме їм, а не тим народам були до вподоби. І сталося таке диво, що на місці ненависної їм одної держави - монархії утворили пів десятка нових тюрем народів. Спершу „самовизначені“ антантськими миротворцями народи були надто приголомшені нагальними подіями, а головно довершеною на їх живих тілах подлотою, і по коротшій чи довшій боротьбі притихли. Та згодом пригадали собі про цю славетну зброю миротворців, про ідею самовизначення і стали щораз нагальніще вдаряти нею тих, що саме при її допомозі і під її охороною довершували найбільших злочинів на народах і на міжнародньому мирі.

Не проминув ще навіть оден десяток років від хвилі встановлення нових державних кордонів, а вже виявилося, що їм далеченько до вічних, так як і не менше далеко до того „вічного мира“. І мабуть не має нині у світі й одної людини, навіть по стороні миротворців, яка не здавалаби собі ясно справи з цього, що нинішний стан не дасться вдержати за ніяку ціну. Вже не від нині чуємо голоси про всілякі ревізії кордонів, про уступки і поправки в договорах, а під цю пору ці голоси стають щораз частійші.

Дивлячись тверезо на всі ці домагання ревізій, мусимо собі сказати правду в очі, що — нехай вони й щиро подумані — нічого з них бути не може і не буде. А не буде хочби тому, що такі ревізії моглиб бути лише половичні, тобто нікого не вдоволяючі. І так на очах цілого світу нагрівають в середущій Европі нові міжнародні конфлікти і то конфлікти такої категорії, які дадуться усунути, або ще більше помотати лише военним шляхом.

Керманичі европейських держав, річ ясна, здають собі знаменито справу з цього положення. Особливо добре розуміють це політики антантських держав. Ось тому то з їх сторони чуємо найбільше гомінких слів про замирення, від них виходить найбільше ріжнопестрих мирових предлог, проектів і тим подібних театральних гумбуґів, які годі брати серіозно, бо вониж самі творили ці безчисленні огнища конфліктів, перед якими тепер приходиться їм тремтіти. Спитаєте, яка ціль такої гри? — Річ проста, тут йде про це, щоби відсунути від себе якнайдальше відповідальність за неминучу війну.

Та поки прийде до цеї взаїмної різні поміж европейськими державами — куються в міжнародній політичній кузьні нові пляни, щоби вдоволити і сяк - так зацитькати деякі держави. На жертву вибрано цим разом союз радянських республик і вже продається шкуру, хоч медвідь і ще живий і далеко. Справа й тут не легка, бо охочих на теплу шубу досить, і треба здорово торгуватися і сперечатися. І ось, щоби ці переторги не стали надто голосні, покривається їх . . , мировими предлогами.

Така то ціль цих всіх мирових криків, які для кожного укр. революціонера повинні бути осторогою, що хуртовина наближається і що треба готовитися до рішаючого останнього бою.

До історії 1922. року.

К. В одному із попередніх чисел нашого органу писали ми про характер, хиби і недостачі цього руху проти ляцької окупації, який був на Західній Україні, а беручи стислійше у Східній Галичині в 1922. році. (Гляди статтю: „Саботажна акція 1922. р.“, в 4 - ому числі „У. Р.“, з дня 1. листопада 1926.) В отсій статті розглянемо і зясуємо причини, чому акція 1922. р. не вийшла поза рами саботажів і свойого рода активного протесту на шлях національної революції і всенароднього повстання проти ляцького панування, а на якийсь час спалахнувша революційна стихія скоро потахла під верствою попелу байдужности і зневіри.

Акція 1922. р. була протестом проти ляцького режіму у Східній Галичині, взагалі на Західній Україні, протестом проти: масових арештувань, реквізицій, поліційного террору, своєволі ляцьких урядовців, переслідування українського шкільництва і т. д., але в ній не слідно признаків стремління стати чимсь більшим, як тільки протестом, не слідно волі раз на завсігди покінчити з ляцьким пануванням. Акція 1922 р., а з окрема з осені тогож року, була спробою самооборони, бунтом раба, доведеного до одчаю нелюдською поведінкою свойого пана, але не раба спартаківського типу, а раба, що вдоволяється ласкавим усміхом свойого пана і мискою зносимої страви. Се був бунт без дальших цілий, а виключно звернений на поправу будня.

Слід зазначити, що як тодішне політичне положення Східної Галичини, так — що найважніще — і настрої західно-українського громадянства були незвичайно сприятливими для підняття національної революції і всенароднього повстання. Східньо - галицька справа стояла тоді як раз на передодні свойого вирішення і була центром політичного заінтересування нею дипльоматії великих держав. Питання її будучности залежало у великій мірі від слабшої чи сильнішої реакції української суспільности Східньої Галичини проти метод ляцького правління і завідування сею частиною української держави; деякі антантські дипльомати прямо вказували нашому політичному проводові на взаїмну залежність сих обох справ.

З окрема що до тодішних настроїв української суспільности Східньої Галичини, як головної передпосилки і чинника успіху евентуального збройного повстання проти ляцької окупації, то вона представляється ще користніще. Українська суспільність в тому часі психольоґічно все ще уважала собе в стані війни з Польщею. Спомини визвольної боротьби з ляцьким наїздником, страхіття таборів смерти, масових звірських екзекуцій по українських селах і національного упокорення були зовсім свіжими, незатертими в памяти часом і деморалізуючою політикою наших угодовських партій і політичних діячів. Бажання мести і [illegible] за упокорення та пониження, за муки і терпіння рідної країни палили в тому часі святим огнем ще сильніще, [illegible] опісля, коли угодовські течії і деморалізація начали робити свою роботу. В тім часі всякі спроби угоди з ляцьким наїздником, навіть самі натяки на се уважалися злочином проти нації, проти своєї держави. Бажання своєї держави було в українськім суспільстві так кріпке, що її можна було викликати на всякий чин, який зміряв до зреалізування тогож. Українська суспільність глибоко вірила в успіх боротьби з Ляхом і була здібна на найбільші жертви.

З цеї точки являється акція з осені 1922. р. великим феєрверком без плянів на дальшу мету, а навіть без глибокої провідної думки.

Акція 1922. р. була повною невдачою використання національної потенції, надбаної в 1918 - 19. рр., для велико-

го діла, для нової боротьби за українську державу, за національну честь і долю грядучих поколінь. Викликана в розмірах бунту, вона скоро погасла, оставляючи по собі зневіру і апатію, яку усунути і знищити нашу Західно-Українську Національно-Революційну Організацію коштує і коштуватиме ще чимало труду.

Деж причини невдачі 1922. р.? На се питання дати вичерпуючу відповідь в рамах нашої статейки трудно, зрештою і не час дотикати деяких справ з ріжних причин, а головно конспіративних. Загально однак можна сказати, що причини невдачі лежали в тодішньому проводі Військової Організації[1]), який акцію 1922 і підготовляв і переводив.

Основним блудом, який поповняв провід В. О. була його окрема політика від політики тодішнього уряду ЗУНР. Провід ВО, мимо облесливих і фалшивих запевнювань перед урядом ЗУНР, вів свою окрему політику і замість вести свою фахову військову працю (назва військова), йшов своїми шляхами і зійшов на бездоріжжя.

Друга причина, а зглядно кілька причин лежать таки у самому осередкові проводу ВО. По перше провід[2]) мав у свойому складі людий, яких світогляд і психольогія далека була від того, щоб їх можна було назвати революційними. По друге входили туди люди, які втиснулися до ВО з заздалегідь уложеним пляном свідомо її працю вести бездоріжжями, а для себе особисто кувати політичний капітал[3]).

Супроти того зовсім зрозумілим є, що як праця тодішньої ВО взагалі так зокрема підготування осінної акції велися без захоплення і одушевлення. Що опісля саботажна акція прибрала великі розміри, більші як хто небудь надіявся, се не „вина" проводу ВО. Навпаки, спалахнувше позумя провід ВО (для стислости кажучи його верхи) чимало налякали і він став його гасити. Ще деякий час по розісланню наказів про застановлення акції, саботажі таки не припинялись, щойно згодом, коли „низи" переконалися, що від проводу не має їм чого надіятися, що провід замість розбуджувати стихію і вести її куди слід перший затрубів відворот, працю остановили з надією скоро відновити її але в инших кращих обставинах.

По тим отже причинам головно акція 1922 мусіла скінчитися так як скінчилась, оставляючи по собі розчарування і зневіру. І хто зна, чи власне невдача акції 1922 р. була одною з найважніших причин витворення в нашій суспільности угодових настроїв, сего дефетизму і резиґнації з дальшої безкомпромісової боротьби з ляцьким наїздником, які знайшли свій клясичний вислів в політиці „найбільшої і найнаціональнійшої" української партії — УНДО.

Дальшою причиною, що стихія 1922 р. ограничилась тільки на праці неґативній на підпалі дворів польських дідичів і осад польських кольоністів а не взялась за працю позитивну, орґанізування себе в воєнну силу для збройної боротьби з Ляхом, був цілковитий брак революційної пропаґанди. За весь час свого існування, себто 1921—1924, Військова Організація не здобулась навіть на революційний орґан не, говорячи про революційну літературу взагалі.
Вправді в 1923 р. видала ВО кілька відозв. Між їми та-
кож відозву до Українців-жовнірів, що мали тоді перший
раз вступати до польської армії, але сі відозви по напеча-
танню так і остались „на складі" і розповсюднені не були.
Подібна доля стрінула і відозви ВО звернені до польських
кольоністів (написані по польськи) на Західній Україні, во-
ни також не побачили денного світла.

Хто знає, яку величезну ролю в революційній праці ві-
діграє пропаґанда, мусить признати, що занедбання сеї спра-
ви проводом ВО, було його непростимою похибкою.

Подібно малась справа з заосмотренням ВО в зброю.
Бракови зброї треба також приписати часть невдачі акції
1922. року. Поза кількома десятками самопалів (револьверів),
кілька сотнями запальничок і кількома кілями екразиту, ВО
не розпоряжало більш нічим. А в тому часі були можливос-
ти заосмотрити в зброю не тільки орґанізацію, не тільки її
членів узброїти самопалами, але що більш можливости по-
части принайменш узброїти населення, яке не було уняте
в орґанізаційні рами, а на яке в случаю потреби можна бу-
ло числити. Зачинати збройну боротьбу голіруч було розу-
міється безвиглядним і енерґія низів звернулася на підпали,
але се не було тим, чого вимагалося від аранжерів 1922 р.

Наша стаття не претендує на повність в напрямі вияс-
нення всіх причин невдачі акції 1922 р., вона подає тільки
кілька загальних думок, які мають послужити канвою для
точнішого вивчення і опрацювання сього початкового пері-
оду історії революційного руху на Західній Україні. Та на-
віть тих кілька фактів вистарчить на зроблення висновку,
що провід ВО не зумів чи не хотів (під впливом деяких
одиниць) використати стихії 1922 для орґанізації її го
збройної боротьби за визволення Західної України з під
ляцької займанщини.

1) Військова Організація, скорочено ВО, проіснувала до 1924. р.
коли то її провід себто Сенат остаточно розвязався. Військова Орга-
нізація (ВО) не має нічо спільного з виринувшою опісля групкою, що
назвалась Українською Військовою Організацією, (УВО).
2) Під назву провід ВО підтягаємо не тільки її „Верховну Команду"
але і відвічальних керовників провінціональних центрів.
3) Зазначуємо, що повисші наші замітки чи як хто схоче їх назва-
ти закиди, відносяться до одиниць. а не до загалу проводу ВО. На-
жаль з попереду зазначених причин не можемо подати імен сих оди-
ниць, ні близше торкнутись їх діяльности, оставляючи сі справи до
більш відповідної хвилі.

Процес пятнайцятки.

Перед ляцьким трибуналом присяглих у Львові в часі між 25 квітня а 5. мая відбувся процес проти пятнайцяти учеників снятинської і коломийської ґімназії а саме: 1. Михайла Бажанського, 2. Ярослава Балицького, 3. Евгена Піка, 4. Кирила Стефаника, 5. Юрка Стефаника, 6. Микити Стефаника, 7. Тимофія Дідуха, 8. Евгена Одинського, 9. Михайла Стефаника, 10. Романа Геника, 11. Константина Мацілинського, 12. Івана Горука, 13. Сильвестра Бачинського, 14. Володимира Степаняка і 15. Маріяна Степаняка.

С. Михайлів.

На хвилях народнього гніву.

(Дещо про жовтневу революцію в Росії.)

Російсько-японська війна 1904-5 р. потрясла самими основами великої царської імперії. Найбільша простором держава світу збіралася шуткуючи на поле збройної розправи з малою Японією, обіцюючи собі закидать її шапками. Та дуже скоро ці шутки перемінилися у справжню траґедію цього самовпевненого російського велитня. Замість сподіваних побід самими тільки шапками, прийшли одна за одною воєнні невдачі. Малий і незамітний досі „япс" виявив себе сильнішим, ніж дряхла царська тюрма народів.

Дві великі і рішаючі програні битви, на суші під Мукде-
ном й на морі під Чусимою, показали світові цілу неміч
царської Росії, а в самій Росії стали початком кінця цар-
ського самодержавя. Кожда нова вістка з терену війни, а
всі вони були некорисні, лискавкою поширювалася в евро-
пейській Росії, викликуючи скрізь спершу пригноблення, а
відтак ненависть до того царського режиму, що десятки
тисяч молодих людей гнав нагаями на заріз у манджурські
пустарища. Дві згадані вже рішаючі битви довели маси ві-
домого громадянства до могутних активних протестів.

КРІВАВА НЕДІЛЯ В ПЕТРОГРАДІ.

В неділю дня 22. січня 1905 р. велика товпа населення царської столиці, около 300.000 осіб, рушила під царську зимову палату. Була це іще мирна демонстрація, а радше проща до „батюшки" царя під проводом попа Гапона. З церковними й великими портретами самого царя многотисячні маси населення йшли просити свойого помазаного й коронованого володаря, щоби він вкоротив самоволю своїх чиновників і покликав до правительства заступників народа. Але „милостивий государ" не приняв депутації, навіть не виявив охоти почути, чого домагаються від него його піддані. Саму появу цієї справжньої прощі під царською палатою він признав бунтом проти усвячених традицій самодержавя і проти мирно настроєної товпи післав військові частини.

Офіцири, що проводили тоді цими відділами, показалися більше хоробрими ніж на манджурському терені. Лише кілька хвилин було їм потрібно на це, щоби вулиці Петрограду покрити тисячами трупів безборонного населення. Жертвами їхнього „геройства" падали не малі „япси", а недолітки діти й беззахистні жінки. . . .

Оця крівава неділя отворила остаточно очі цілому населенню російської імперії. Хто ще досі вірив у добру волю „батюшки-царя" той тепер вилічився раз на завсігди від такої дурійки і побачити мусів, що корінь лиха не в самоволі цего чи иншого урядовця, а в цілій державній системі, що свій початок і свою санкцію бере від самої голови держави. Сталеві кулі, що у цю криваву неділю пронизали ті-

Акт обжалування закидає підсудним приналежність до Західно-Української Національно-Революційної Організації (ЗУНРО), читання „Українського Революціонера", відозв і летючок ЗУНРО, які закликували українську молодь та селянство до активної революційної боротьби з ляцьким окупантським урядом. Конкретно закидає їм прокуратор виконання ріжних актів саботажі в серпні та вересні 1927. р. на Покуттю, головно нищення телеграфічних проводів на залізничих шляхах Станиславів—Стрий, Станиславів—Коломия, Станиславів—Надвірна, підпали поміщицьких стирт збіжжа в кількох селах коломийського, станиславівського і товмацького повіту.

Матеріялом до виготовлення цего акту були брехливі та баламутні доноси і спостереження аґентів польської поліції і дефензиви. Баламутне, а передовсім крайною ненавистю до українства надихане „вступне пояснення" про заснування і діяльність ЗУНРО поминаємо, бо чогож більше можна сподіватися від ляцьких прокураторів та суддів, як не безмежної тупоумної ненависти до визвольного руху українського народу та цілковитої іґнорації нашого національного життя.

Процес цей перенесено з Коломиї до Львова, бо у Львові все це можна зложити таку лаву присяглих, яка безкритично прийме всі внески прокуратора і потвердить всі питання що до вини підсудних Українців, як що вони справді посміють непризнавати законности польської грабіжницької влади на українській земли.

Оборону девяти обжалованих, розуміється платну, перейняли адвокати: Др. Степан Шухевич, Др. Володимир Старосольський і Др. Лев Ганкевич. Оставало ще шістьох обвинувачених без ніякої оборони. На прохання рідні цих безборонних підсудних згодилися оборонці Др. Макс Левицький, посол Др. Михайло Західний і Др. Шевчук перейняти безплатну оборону всіх осталих членів пятнайцятки. Та вийшов скандал, якого не було досі ні на одному українському політичному процесі. Платні оборонці ганебними інтриґами покермували справою так, що всі обвинувачені в послідній хвилі зреклися оборони Дра Левицького, Дра Західного і Дра Шевчука, заявляючи, що їх боронитиме адвокатський тріюмвірат Шухевича, Старосольського і Ганкевича. Що спонукало цих адвокатів так нельояльно поступити супроти своїх товаришів-Українців, показалося небаром в часі розправи. Вони зорієнтувалися в ситуації, що пятнайцятка це щось зовсім не тее, як їх попередні клієнти, які під покришкою якоїсь теж ніби революційної організації, а на ділі — невідповідальної кліки, що самозвано називає себе УВО, ставали перед судом за вчинки, які ніяк не можна назвати революційними. Ходило отже о се, щоби використати молодий вік і так сказатиб діточу неопитність підсудних, звернути вістря оборони проти нашої організації, з якою більшість обвинувачених молодих учеників симпатизувала, хоч до неї не належала, хочби й коштом осмішення і пониження своїх клієнтів. Вони знали, що ніякий шануючий національну честь адвокат не погодиться з такими методами оборони і тому вони в послідній хвили вплинули на батьків підсудних і на них самих, щоби вони повірили їм оборону, бо инакше суд покарає їх високо. Оборона Дра Левицького і Дра Західного, як чільних діячів опозиційної української партії (УПП) мовляв, тільки їм зашкодить, бо польський суд неприхильно ставиться до цеї партії і т. и.

Перебіг розправи виказав наглядно, що обжалувані члени пятнайцятки, це ідейні молоді хлопці, хоч не революціонери-боєвики, бо не могли ними бути хочби з огляду на їх недосвідченість, що і потвердили їхні заяви — подиктовані обороною.

Польський прокуратор і польські судді не могли їм теж закинути яких небудь нечесних, користолюбивих чи яких инших неідейних мотивів — що 15-ку виріжняло корисно від певної частини підсудних одної „організації", яким закидувано звичайну шпіонажу за гроші а не за яку небудь ідею. Ті самі оборонці, які тепер всіми можливими способами старалися представити своїх клієнтів як несвідоме і невинне знаряддя в руках „анонімної" та „безвідповідальної" ЗУНРО кидаючи клеветами і лайкою на адресу самої організації, тоді вимичали ці дразливі закиди, або в незручний спосіб старалися виправдувати ці далеко нереволюційні вчинки своїх попередніх сталих клієнтів, не чіпаючи „відвічальної" організації, яка потоптала квіти в городі і вже десятками молодих людей заповнила ляцькі тюрми.

Але річ не в тому. Само собою зрозуміле, що оборона може і повинна доложити всіх заходів щоби виправдати своїх клієнтів, але оборонці, які самі зачисляються до поступових українських партій, не мають права в такий негідний спосіб обнижувати престижу і характеру організації, що взиває і гуртує українську молодь і не заражене угодовством старше громадянство західно-українських земель до боротьби з ляцьким грабіжником.

Пан меценас Шухевич ще не дуже так давно був членом ревкому УГА. Він маніфестувався своєю непримиреною революційністю так, що навіть справжнім революціонерам було якось дивно, бо не вірили в ту наглу пристрасти революційність — не вірили і мали рацію. Пан меценас певно теж „жалує і встидається" свойого революційного настрою і готов не тричі але триста разів заперечити і божитися, що ніколи в життю не був революціонером і ми — ми віримо в це. . . .

А другі меценаси, так ще правдиві соціялісти (а якже!) др. Старосольський і др. Лев Ганкевич пояснюють польським присяглим ковтунам щото таке революція, а що контрреволюція, розуміється так, як самі вчилися від своїх учителів „ППС".

Революція, се „свята річ" — каже др. Старосольський з патосом, це що „Український Революціонер" пише, або ЗУНРО пропаґує, це звичайна контрреволюція, бо . . . наслідки такої роботи даються в знаки в першій мірі самому українському громадянству. Не дивуймося цему „сальоновому" вченому соціялістові, що договорився до цего, що

ла многотисячної товпи петроградського населення — убили в Росії остаточно цю небезпечну леґенду про того „милостивого ґосударя", який усьо бажавби зробити для свойого „улюбленого" народа, але ті трикляті „пани", що стоять поміж ним і самим народом, до цього буцімто не допускають! Не шкодить на цьому місці згадати, що такі леґенди, це не специфічний російський витвір, а постійне явище скрізь, де йде про вдержання влади одиниці чи ґрупи осіб над широкими масами населення. Ми бачили її між иншим також в Галичині, де наші селяне мандрували на послухання до цісаря у добрій вірі про його поміч проти поміщицького визиску, ми бачимо вкінці початки такої леґенди і в теперішній Польщі, де її витворюється штукарними способами біля особи диктатора Пілсудського. Горе громадянству, яке дається вколисати таким побрехенькам у „милостивих ґосударів"! Це найгрізніший наркотик на рабський сон, за який приходиться платити сердешною кровю неповинних жертв так, як платив за це Петроград дня 22. січня 1905 р. і пізнійше.

В БОРОТЬБІ ПРОТИ НАСИЛЬСТВА.

Крівава неділя потрясла і зелектризувала широкі круги населення царської тюрми народів та зробила їх ще більше податливими ніж досі до боротьби з офіціяльним насильством. Терористична організація соціял-революційної партії знайшла вдячне поле до своєї діяльности. Вже не треба їй було на це окремої пропаґанди — жертви царської самоволі зробили стократь більше, ніж це зробити в силі хочби й найкраще зорґанізована пропаґанда й аґітація. Кождий, хто лише мав трохи чуткі вуха, вже в початках 1905 р. мусів почути аж надто виразно цю наближаючу революційну хуртовину, що розшаліла загальним повстанням у місяці жовтні цьогож таки року.

Терористична організація виступила перша, як местник за неповинно пролиту кров. Число її активних членів росло з години на годину, збільшалися її боєві фонди обильними грошевими пожертвами, часто зі сторони таких осіб, які найменше можна було підозрівати в нельояльности до царського престола. Всіма заволоділо горяче бажання відплати і помсти.

В першу чергу виконано цілу низку атентатів на високих державних достойників. У слід за тим, на тайному зїзді терористичної організації у Фінляндії, порішено убити великого князя Сергія, одного з найбільше винуватих у кровавій неділі, а відтак петроградського генерал-губернатора Трепова та київського Клайґля.

ВЕЛИКИЙ КНЯЗЬ БОЇТЬСЯ.

Виконання атентату на великого князя Сергія доручено відомому пізнійше меншевикові, Борисові Савінкову. Він зорґанізував сейчас окрему боєву групу і разом з нею подався у Москву, де саме великий князь займав пост ґенерал-губернатора. Двох товаришів остало надальше у Фінляндії і там приготовляло бомби.

(Далі буде.)

революція „свята річ", бо так вигідніще. Для Дра Старосольського революція це якийсь символ, якийсь фетиш, а для нас революція це живе діло, в цьому розумінні теж святе діло, а не річ, так само, як живою і святою є визвольна боротьба поневоленого народу, методами, які пропагує наша організація. Вона не може мати нічого спільного з мертвецьким фетишизмом панів Старосольських, які ще чверть століття тому назад теж мріяли про самостійну Україну, щоби ті гарні мрії замінити на щось більш практичного. . . Побідить яка небудь укр. революція, покличуть Вас на міністра, то чомуб не приняти, треба „прислужитися" революційн. справі, але боротися за державну незалежність, або бодай вчити охочих, як до цього братись, се вже не можне, сеж контрреволюція! Збудує Пілсудскі Україну, то буде Україна, не збудує, то не буде; от Ваше револ. евангеліє!

Др. Лев Ганкевич навіть не запускається в такі теоретичні міркування. По що? Наводить цитат „Діла", що автори відозв ЗУНРО це штубаки і божевільні. Думка „Діла" це мовляв думка не лише переважної части, укр. громадянства, але публична опінія цілого краю без ріжниці народности і віроісповідань. Самі пан меценас, рахувати, теж соціял - демократ, підчеркують ще кріпше ті епітети, називаючи відозви і статті „У. Р а" „безглузними і ідіотичними". Одним словом оборона пішла шляхом вмовляти в клієнтів дітвацтво і непочитальність, а організацію, з якою вони симпатизували обкидати подлою лайкою.

Коли на оправдання цеї скандальної тактики оборони можнаб навести її бажання вирвати своїх клієнтів, тактики, якою моглиб поводитися адвокати - жиди або Поляки, то становиско ундівського щоденника „Діло" треба безоглядно напятнувати. Так ганебного, прямо хамського становиська не занимали в подібних випадках навіть чисто хрунівські газети. „Діло" називає авторів відозв ЗУНРО штубаками і божевільними, не подаючи ані одного річевого аргументу, якимби можна сяк - так зрозуміти сю хамську лайку. Годі домагатися від скамілих письмаків „Діла" зрозуміння і пошани визвольних стремлінь нашої організації. Для „Діла" ціла революційна традиція Західної України від листопада 1918 по сьогоднішний день це дуже невигідна справа, яку вонояк би могло, то найрадше вичеркнулоб з картин історії. Хто раз пустився на похилу площу угодовщини і котиться нею стрімголов в калабаню хрунівства, той навіть не може ніяких поривів інакше назвати як божевіллям і штубацтвом. Дивно лиш чому „Діло" не заняло подібного становиська ні в одному з попередних процесів, коли ходило не о революційну роботу, а о вчинки, які профанували революційну роботу.

Одначе „Ділові" не дивуємося і не маємо до нього богато претенсій. Йому очевидно згідно з ундівською програмою можуть подобатися хиба тільки такі заяви, яку зложив один з процесу „сімнайцятки", відомий зрадник Юліян Головінський. Яке їхало, таке здибало!

Та найскандальніще, просто невідповідальне становище до процесу пятнацятки заняв ундівський „Новий Час" і його рабін Дмитро Паліїв.

В статті п. н. „Після процесу дітей" в ч. 59 „Новго Часу" з 9. мая ц. р. п. Дмитро Паліїв намагається за одним почерком пера осмішити, обезславити підсудних і ЗУНРО та добути собі в очах львівської поліції і польської адміністрації славу погромщика укр. революційної роботи. На адресу підсудних кидає п. Паліїв в тій статті пригадку, що вони, будучи у віці між 18 - 20. роком життя, отже мущинами в тому віці, повинні мати більше запалу і посвяти але рівночасно з тим і розваги та серіозности „В 1918. р. сотки 18 - літних клопців пішли на війну, боролися, гинули а часто ставали і командантами відділів". В звязку з тим, що „Новий Час" в 56. ч. 57. своїм числі виставив деяким підсудним метрику уродження на 12 - тий рік життя, щоб зробити їх, обжалованих о революційну роботу, смішними невідповідальними, дивно виглядає, що „Новий Час" пером Паліїва змінює в 59. числі тактику. Не говорить вже про 12 - літних дітваків, але „сипле" моральну проповідь про обовязки „дорослих мущин". Чому така зміна? Пояснимо її: Д. Паліїв і його відомі спільники рішили за всяку ціну звести процес 15 - тки до абсурду і по [illegible] повели інформацію в укр. пресі і оборону через своїх спільників адвокатів. Підсудні впали жертвою УНДО - коновальцівського політичного „тріку", який полягав в тому, що їм в імя успіху оборони казали бути дітваками, а тепер, коли вони на процесі сповнили ролю дітваків, бють їх і знущаються над ними пером Паліїва. Та не тільки їх бють та лають, але і ЗУНРО, бо ось Паліїв пише у своїй статті:

„Але ще з других причин був той процес інакший чим всі попередні (себто шпіонські УВО — прим. Ред. УР.). На ньому виявилося, що існують організації по назві революційні, по сутіж безумні, безвідповідальні. Гурра - революціонери [illegible] на імя, а жирують вони єдино між дітьми по психіці, [illegible], що деінде не мають чого шукати. Проти такої робо-ти таких організацій, а це був перший того рода процес, по першім „подвизі" треба виступити з цілою рішучістю."

Прочитавши цю філіпіку, самособою допрошується питання, від коли то Д. Паліїв став таким завзятим ворогом революційної роботи і почав сипати громами на гурра - революціонерів?

Чи від тоді, коли зі „сенату" перейшов до польського сойму на дієти Варшави і білет другої кляси на „колеях паньствових"? Це розмірно недовгий час, пане Паліїв, коли, так скати, не без вашої руки десятки „дітей по психіці", довіряючи таким як Ви, гниють і гноїті. польські кримінали, за богато инше ніж те, що Ви нині опльовуєте і пятнуєте „гурра - революцією" . . . За те, що ніяким чином не дасться звязати з дійсною революційною визвольною протипольською акцією, яку пропагує ЗУНРО. Чи боїтеся, пане Паліїв за свої діти і за свої паршиві кости, що плюєте з Вашої посольської величности на працю, на ідеї і на жертву тих людей, яких раптом називаєте „гурра - революціонерами"?

Погроза пана Паліїва „з цілою рішучістю" виступити проти нашої організації, є призначена для зискання довіря у Райнлендера і взагалі польської поліції і викликала вислови одобрення в клерикально - хрунівській „Новій Зорі", тому ця погроза нас мало обходить. . . А з такими ренегатами і політичними фальшівлерами, як Дмитро Паліїв, виросліми в крайно ненормальних відносинах західно - української дійсности, в свій час ще зведемо порахунки.

НОВИЙ ҐЕШЕФТ.

В першій половині березня с. р. ляцькі опришки, що назвалися „лавою присяглих", засудили на смерть двох Українців у Львові: Василя Атаманчука і Івана Вербицького, підозрілих о убивство куратора Собінського. Ґрупа, яка назвала себе Українською Військовою Орґанізацією записала се вбивство на своє конто і в своїм орґані „Сурма" (число з лютня 1928. р.), заявила, що Атаманчук і Вербицький невинні, а Собінського вбили два члени У. В. О., які по виконанню атентату, як се говориться в „Сурмі", знаходяться поза всякою для них небезпекою. Сі два вбивці Собінського по нашим відомостям перебувають за кордоном, а ляцький суд засудив дійсно невинних людий.

Та се не зміняє суті річи. Атаманчукові і Вербицькому грозить стричок. Супроти того не остається нічого иншого, як обом дійсним вбивцям Собінського станути за кордоном перед суд і виявити правду, тим більш, що їм як політичним проступникам нічого не загрожує і вони не можуть бути видані Польщі. Грати життям двох невинних людий, яких певно не вдасться вирвати з ляцьких лабет в инший спосіб, є не етичним і не простимим.

Та инаше думає „команда" Укр. Військ. Орґанізації, на приказ якої будьтоби виконано згаданий атентат. Вона замість того, щоби наказати своїм членам - атентатчикам, ставитися перед закордонним судом і виясненням цілої справи вирвати Атаманчука і Вербицького зпід шибениці, береться за спекуляцію людським життям. Маємо тут на думці відозву сеї славетної „команди" до Українців Громадян в Америці.

„Команда" УВО звертається до американської української еміґрації з зазивом допомагати їй морально і матеріяльно ратувати Атаманчука і Вербицького. В тій відозві говорится таке: „Укр. Військ. Орґанізація заявила так письмом до суду, як також в своєму орґані „Сурма„, згідно з правдою, що виконавцями атентату були не Василь Атаманчук і Іван Вербицький, а инші люди". Се місце слід доповнити — чого не робить „команда" — тим, що ми вже сказали, себто, що властиві виконавці атентату, сі „инші люди" тепер за кордоном, отже в безпечному місці і що їх заява перед закордонним судом, може легко вирвати Атаманчука і Вербицького зпід ляцької шибениці.

Се ясне і просте. Так повинні зробити сі „инші люди", що виконали атентат. Так повинна була поступити „команда" УВО, та вона вибрала иншу дорогу — через Америку і кармани української еміґрації. Чому то „команда" УВО хоче ратувати зпід стричка двох невинних людий не заявою двох атентатчиків перед закордонним судом, але при моральній і матеріяльній помочі американської еміґрації? Се питання мусить собі завдати кожда здорово думаюча людина.

Ми не забиралиб голосу в сій справі, колиб не ходило о життя двох юнаків і колиб нам не була відома господарка амер. грішми в попередних роках тих людців, що тоді належали до Військової Орґанізації, а знищивши її морально і матеріяльно заложили собі нову, зрештою незле поплачуючуся крамничку — Укр. Військ. Орґанізацію.

На сьому місці катеґорично жадаємо від виконавців атентату, щоби вони ставились перед закордонний суд і признанням до атентату унеможливили виконання кривавого присуду на Атаманчукові і Вербицькому. Сего, в імя ратування двох юнаків, повинна домагатися ціла наша суспільність, а головно еміґрація в Америці.

В відозві до америк. еміґрації, обіцює „команда" проголосити у своїм орґані „Сурма" розрахунок із евентуально в Америці зібраного фонду. А чи не схотілиб славетні „командаьти" з УВО подати до відома, що то сталося з тисячами долярів, зібраних в Америці на революційну працю на Західній Україні в 1923. і 1924. році. „Команданти" мали сі гроші в своїх руках і цікаво знати, на що їх витратили, коли тепер знова звертаються до Америки о поміч. Слід згадати, що в тому случаю розходиться не о центи і доляри, але о тисячі долярів. Де вони ділися?

Жертви на цілі ЗУНРО.

За час від 15. березня до 15. травня с. р. вплинуло до Каси ЗУНРО: злотих 83·00; нім. марок 18·50; долярів від Товариства А 100·00 (два рази по 50·00, в тій сумі дві передплати У. Р - а); чеськ. корон 50·00 (від Старого Гайдамаки).

Всім жертводавцям щире спасибіг.

Скарбник ЗУНРО М. В.